

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus viittaa ja yhtyy ELY-keskusten yhteiseen (Hämeen ELY-keskuksen kokoama) lausuntoon koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi. POPELY-keskus täydentää yhteistä lausuntoa joiltakin osin erityisesti aluenäkökulmasta.

Luku 3 Tavoitteet

POPELY painottaa uudistuksen osalta työllisyyden, yrittäjyyden ja osaavan työvoiman saatavuuden kokonaisuuden kehittämistä sekä työnantajien että henkilöasiakkaiden palveluiden järjestämisen osalta yhdenvertaisesti ja kattavasti. Uudistuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta hallituksen esityksessä painottuu tässä vaiheessa pääsääntöisesti työttömien työnhakijoiden palvelut. Lakisääteiset TE-palvelut ovat siirtymässä uuteen lainsäädäntöön lähes sellaisenaan täydennettynä yli 55-vuotiaiden muutosturvapalveluilla. TE-palveluiden laajuus on siis mittava ja edellyttää kattavaa ja osaavaa palvelutarjontaa sekä yritys- että henkilöasiakkaille.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus viittaa myös tässä kohdin ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon (Hämeen ELY-keskuksen koordinoima lausunto)

Pohjois-Pohjanmaalla on parhaillaan käynnissä kolme työllisyyden kuntakokeilua: Oulun seudun, Raahen seudun ja Jokilaaksojen kuntakokeilut. Kun-takokeiluissa on saatu kokemusta TE-palvelujen osittaisesta järjestämisestä ja näin pystytty valmistautumaan järjestämisvastuun siirtoon kunnille. Noin puolet kunnista ei kuitenkaan kuulu kuntakokeiluihin. POPELY-keskus arvioi, että erityisesti kuntakokeiluihin kuulumattomien kuntien valmius järjestämisvastuun siirtoon on lähtökohdiltaan selvästi heikompi kuin kuntakokeiluihin kuuluvissa kunnissa. Kokeiluihin kuulumattomat kunnat tarvitsevat erityistä tukea valmistautumisessaan uusiin vastuisiin.

Perehdytykseen on ehdotettu KEHA-keskuksen resursseja, mikä on kannatettavaa. Ehdotettujen htv-resurssien määrä saattaa kuitenkin olla alimitoitettu tarpeeseen ja aikatauluun nähden.

Pohjois-Pohjanmaa on pinta-alaltaan laaja maakunta. Ehdotettuja työllisyysalueita voi maakuntaan syntyä useita. 20 000 työvoimapohja saattaa edellyttää maakuntarajan ylittäviä työllisyysalueratkaisuja. POPELY-keskuksen mielestä maakuntarajat ylittävät työllisyysalueet voivat toiminnallisesti muodostua hyväksi ratkaisuksi mm. työvoiman liikkuvuuden turvaamiseksi ja yhdenvertaisen, kustannustehokkaan ja laadukkaan TE-palvelujen järjestämiseksi.

Myös Pohjois-Pohjanmaan näkökulmasta valtion aluehallinnossa tulisi olla lakisääteisesti työllisyystehtäviä hoitava viranomaisen aluekehittämisen keskeisenä osana ja verkostotoimijana. Maakunnassa on esimerkiksi juuri parhaillaan menossa merkittäviä äkillisiä ja muita rakennemuutoksia, jotka edellyttävät valtion aluehallinnon merkittävää panostusta, osaamista ja toimenpiteitä yhteistyössä kuntien kanssa työllisyyden ja työelämän osaamisen kehittämisessä. KEHA-keskuksen tuleva rooli työllisyystoimijana ja yhteistyökumppanina tai valtion alueellisena edustajana kuntiin ja työllisyysalueille näyttää HE:n valossa ohuelle.

POPELY korostaa siirtymävaiheen hallitun toimeenpanon tärkeyttä asiakkaiden, palvelujen siirron, määrärahojen, henkilöstön ja myös hallinnon näkökulmasta. ELY-keskukset ovat yhteisessä lausunnossaan esittäneet useita toimenpiteitä hallitun siirtymän valmisteluun ja toimeenpanoon. Alueellisen siirtymän valmisteluun tulee merkittävästi vaikuttamaan nykyisten kuntakokeilujen toiminta-alueiden jatkuminen sellaisenaan tai uudistettuna, kun-takokeilujen ulkopuolisten kuntien valmistautuminen sekä tulevien työllisyysalueiden määrä/alue. Myös esimerkiksi TE-palvelusopimussiirrot ELY-keskukselta kunnille edellyttää laaja-alaista valmistautumista, koska maakunnallisia puitesopimuksia pitänee jakaa opiskelijapäivien ja määrärahojen osalta useiden kuntien ja/tai työllisyysalueiden kanssa ottaen huomioon palveluntuottajien näkökulmat. Keskeistä olisi aloittaa palvelujen järjestämissuunnitelmien ja -strategioiden valmistelu yhteistoiminnassa valtion ja kuntien yhteistyönä jo hyvissä ajoin ennen järjestämisvastuun siirtymistä, ettei asiakkaiden palveluihin tule kuukausien katkos tai vaje.

POPELY haluaa korostaa uudistuksen toimeenpanossa yksityisten palveluntuottajien tarjoamien palveluiden käytön ja toimintaedellytysten turvaamista edelleen. TE-palveluiden kilpailutettuina

tuottajina ja tutkintotavoitteisten työvoimakoulutusten sovittuina järjestäjinä Pohjois-Pohjanmaan eri alueilla on 25-30 eri palveluntuottajaa. Kilpailutuksilla on hankittu vuosittain lähi- tai verkkototeutuksina satoja vaikuttavia, kustannustehokkaita, joustavia ja laadukkaita koulutuksia ja valmennuksia ympäri vuoden alueellisesti kattavasti. Yksityisten palveluntuottajien käyttö on taannut palveluiden innovatiivisuutta, kustannustehokkuutta ja ylipäätään tarjontaa sekä asiakkaille saavutettavuutta eri puolilla maakuntaa. Koulutusten järjestäminen esimerkiksi keskittyen in-house malliin kuntien omiin koulutuskuntayhtymiin ei takaa nopeita räätälöityjä yrityslähtöisiä koulutuksia kattavasti eri puolelle maakuntaa. Riskinä on, että koulutuspalvelut keskittyvät keskuspaikkakunnille rajallisille toimialoille ja yksityisten palvelutarjoajien täydentävä tarjonta kuihtuu.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus viittaa myös tässä kohdin ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon (Hämeen ELY-keskuksen koordinoima lausunto)

POPELY näkee tärkeänä, että valtion aluehallinnolla ja ELY-keskuksella on uudistuksen jälkeenkin selkeä alueellinen työllisyystehtävä lakisääteisenä tehtävänä. Työllisyyden edistäminen ja osaamisen kehittäminen työelämän kohtaannon parantamiseksi on keskeinen aluekehitykseen vaikuttava kokonaisuus, johon valtion aluehallinnon tulee pystyä vaikuttamaan ja osallistumaan jatkossakin. Pohjois-Pohjanmaalla ELY-keskus on keskeinen verkostotoimija ja osaltaan koordinoija maakunnan kehittymistä ja suunnittelua tukevissa sekä työelämän kehittämisen verkostoissa ja toiminnoissa samoin kuin erilaisissa ennakointi-, aluekehitys-, innovaatio-, yrityskehitys- ja osaamisverkostoissa ja yhteistyömalleissa. POPELY yhtyy tältäkin osin ELY-keskusten yhteisen lausunnon aluehallinnon alueellista työllisyystehtävää koskeviin kannanottoihin.

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;
Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;
Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

Laki palkkaturvalain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Kela Eine
Pohjois-Pohjanmaan ELY